

Ecologische inventarisatie Walboersweg 62-64 te Harbrinkhoek

BügelHajema Adviseurs, 14 december 2017

KADER

De eigenaar van Walboersweg 62-64 te Harbrinkhoek is voornemens om de bedrijfsbebouwing op zijn perceel te slopen en daarvoor drie woningen terug te bouwen. Om de uitvoerbaarheid van dit plan te toetsen, is een inventarisatie van natuurwaarden uitgevoerd. Het doel hiervan is om na te gaan of aanvullend onderzoek in het kader van de Wet natuurbescherming (Wnb)¹ of het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid noodzakelijk is. Naast het raadplegen van diverse bronnen zoals atlassen, waarnemingsoverzichten en digitale bronnen (Waarneming.nl en Telmee.nl) is het plangebied op 13 december 2017 bezocht door een ecooloog van BügelHajema Adviseurs. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren: zwaar bewolkt, regen, 4°C, matige zuidwestenwind.

PLANGEBIED

Het plangebied is gelegen in een kleinschalig agrarisch cultuurlandschap, ongeveer 180 m ten noorden van de kern Harbrinkhoek, binnen de gemeente Tubbergen. Het betreft een voormalige varkenshouderij met een groot oppervlakte aan stallen en andere bedrijfsgebouwen. Het terrein met en rond de bebouwing is volledig verhard. Op enkele plaatsen is erfbeplanting en enkele kleine bosjes aanwezig. Ook de agrarische cultuurgronden rond de bebouwing maken deels deel uit van het plangebied. Deze gronden bestaan uit kleinschalige graslanden en maïspercelen, die plaatselijk van elkaar gescheiden zijn door houtsingels. Er is veel reliëf aanwezig.

Het plan behelst de sloop van de bedrijfsbebouwing, de realisatie van enkele woningen en versterking van de landschappelijke waarden door middel van de aanleg van enkele singels en kleine bosjes. De onderstaande foto's geven een impressie van het plangebied.

Een deel van de te slopen gebouwen (Bron Google Earth)

¹ De Wet natuurbescherming (Wnb) is op 1 januari 2017 in werking getreden en betreft zowel soortenbescherming als bescherming van (Europese) natuurgebieden.

*Links: graslanden en akkerperceel gescheiden door singel ten noorden van de bebouwing.
Rechts: akkerperceel met singel ten zuiden van de bebouwing.*

Soortenbescherming

Onderdeel van de Wnb is soortenbescherming van planten en dieren. Dit betreffen:

- alle van nature in Nederland in het wild voorkomende vogels die vallen onder de Vogelrichtlijn (Wnb art. 3.1-3.4);
- dier- en plantensoorten die beschermd zijn op grond van de Habitatrichtlijn en de verdragen van Bern en Bonn (Wnb art. 3.5-3.9);
- nationaal beschermde dier- en plantensoorten genoemd in de bijlage van de wet (Wnb art. 3.10-3.11).

Van deze laatst genoemde groep beschermde soorten mogen provincies een zogenaamde 'lijst met vrijstellingen' opstellen (Wnb art. 3.11). Voor de soorten op deze lijst geldt bij ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verboden genoemd in art. 3.10 eerste lid van de Wnb.

INVENTARISATIE

Binnen een straal van een kilometer rond het plangebied komen verschillende beschermde diersoorten voor. Het betreft vooral vogels, zoogdieren en amfibieën. Op grotere afstand komen ook beschermde vaatplanten, reptielen en insecten voor. Indien van toepassing worden relevante soorten in onderstaande tekst betrokken.

Op basis van het veldbezoek blijkt dat het plangebied en de directe omgeving een beperkte natuurwaarde kent. Het terrein bestaat grotendeels uit bebouwing en verharding, omgeven door enkele percelen grasland en maïsakkers. De graslanden zijn vrij soortenarm en bestaan uit Engels raaigras, en zachte witbol, met kruiden als smalle weegbree, scherpe boterbloem en veldzuring. De singels rondom de bebouwing en tussen de percelen bestaan onder meer uit zachte berk, zwarte els, zomereik en haagbeuk. Rond de bebouwing zijn veel singels aanwezig met laurier en coniferen. De kleine bosjes bestaan uit dezelfde soorten, aangevuld met onder meer taxus en klimop.

In de singels en bosjes kunnen verscheidene broedvogels worden aangetroffen als merel, zanglijster, roodborst en houtduif. Het grasland en de akkers kan ook worden benut als foerageergebied voor zwarte kraai, ekster en ransuil. In de singels en op het grasland kunnen zoogdieren leven als bosmuis, rosse woelmuis, aardmuis en bosspitsmuis. Ook marterachtigen als wezel, bunzing en steenmarter zijn niet uit te sluiten. Behoudens voor steenmarter geldt voor genoemde algemeen voorkomende zoogdieren in de Provincie Overijssel een

vrijstelling bij ruimtelijke ingrepen. Verder kunnen vleermuizen als gewone dwergvleermuis, laatvlieger en rosse vleermuis op het terrein en in de omgeving foerageren. Verblijfplaatsen van huismus en vleermuizen kunnen in een klein deel van de te slopen bebouwing aanwezig zijn. In de bebouwing zijn ook nesten van boerenwaluw aangetroffen.

Beschermden plantensoorten zijn niet aangetroffen. Deze zijn gezien het voedselrijke karakter in de percelen en het gebruik, ook niet te verwachten. Behoudens de huismus zijn in het plangebied geen nestplaatsen van vogels met een jaarrond beschermd nestplaats aangetroffen. In de omgeving van het plangebied kunnen nesten van kerkuil, steenuil en diverse soorten roofvogels wel aanwezig zijn.

In de directe omgeving van het plangebied zijn enkele nationaal beschermden amfibieën bekend, zoals gewone pad en bruine kikker. Incidenteel kunnen deze algemenere soorten in het plangebied worden aangetroffen. Voor de te verwachten soorten in het plangebied geldt in de provincie Overijssel een vrijstelling van de verbodsartikelen van de Wnb bij ruimtelijke ontwikkelingen. Overige beschermden amfibieën komen in en rond het plangebied niet voor (Quick-scanhulp/NDFF, 2017). Gezien de terreinomstandigheden en het ontbreken van open water in het plangebied worden deze soorten ook niet verwacht.

Geschikt leefgebied voor (uit de omgeving bekende) beschermden soorten uit de diergroepen reptielen, vissen en ongewervelden, is gezien de inrichting en het gebruik van het plangebied niet te verwachten.

TOETSING

De te slopen bebouwing bestaat overwegend uit schuren met een enkelwandig golfplaten dak. Hierin bevinden zich geen nesten of verblijfplaatsen van vleermuizen en vogels met jaarrond beschermden nesten. In enkele kleinere schuren kunnen wel verblijfplaatsen van vleermuizen en/of nesten van huismus aanwezig zijn. Het betreft een drietal schuren met rode pannendaken, direct grenzend aan de Walboersweg. Over het algemeen sluiten de pannen vrij strak op elkaar aan. Op enkele plaatsen zijn de pannen beschadigd en daaronder bevinden zich mogelijk nesten van huismus onder de kap. Invliegopeningen voor vleermuizen kunnen zich onder meer bevinden in voor- en achtergevels van de schuren en onder de daklijsten. Aan de binnenzijde van deze schuren is op veel plaatsen een houten betimmering aanwezig, waarachter zich mogelijk verblijfplaatsen van vleermuizen kunnen bevinden.

Het vernietigen van verblijfplaatsen voor vleermuizen en jaarrond beschermden nestplaatsen van huismus is een overtreding van respectievelijk artikel 3.5, lid 4, Wnb en artikel 3.1, lid 2, Wnb.

Het foerageergebied van vogels en vleermuizen wordt door de ingreep niet aangetast. Veel grootschalige bebouwing verdwijnt. Daar komt in mindere mate bebouwing voor terug. Daarnaast worden er nieuwe groenelementen toegevoegd. Een en ander leidt ertoe dat de waarde als foerageergebied voor vogels en vleermuizen zal toenemen.

Bebouwing zonder verblijfplaatsen van vleermuizen en huismus

Bebouwing waar nestplaatsen van huismus en/of verblijfplaatsen van vleermuizen niet zijn uit te sluiten

Door de vervangende nieuwbouw gaat geen essentieel foerageergebied voor vleermuizen verloren. Ook voor steenmarter (indien aanwezig) blijft het foerageergebied in tact. Overigens is bij deze soort alleen het doden en vangen verboden. Verblijfplaatsen van deze soort zijn niet aangetroffen. Bij de sloop van gebouwen zal de steenmarter, indien aanwezig, het gebied ontvluchten. Overige beschermde zoogdieren (anders dan waarvoor een vrijstelling geldt) worden niet in het plangebied verwacht.

In de omgeving van het plangebied kunnen jaarrond beschermde nesten aanwezig zijn van vogels zoals ransuil, steenuil en torenvalk. Het plangebied vormt geen hoogwaardig foerageergebied voor vogels. Ook na de inrichting van het terrein blijft het gebied een waarde als foerageergebied behouden.

Indien werkzaamheden tijdens het broedseizoen worden uitgevoerd, kunnen in gebruik zijnde nesten van vogels in de directe omgeving worden vernietigd of verstoord. Vernietiging is bij wet verboden. Verstoring was tot 1 januari bij wet verboden (Flora- en faunawet), en dit lijkt voor veel soorten zo te blijven onder de Wnb. Vernietiging of verstoring van in gebruik zijnde nestplaatsen kan voorkomen worden door bij de planning en uitvoering van de

werkzaamheden rekening te houden met het broedseizoen. Een standaardperiode voor het broedseizoen is er niet; van belang is of een broedgeval aanwezig is, ongeacht de periode. Voor de meeste vogels geldt dat het broedseizoen ongeveer van 15 maart tot 15 juli duurt.

Als gevolg van de werkzaamheden, zowel bij de sloop van gebouwen als de inrichting voor de aanleg van nieuwe groenelementen (bosjes en singels), kunnen tot slot verblijfplaatsen van enkele algemene, maar landelijk beschermde amfibieën- en zoogdiersoorten worden vernietigd en verstoord. Dit betreft mogelijk soorten als gewone pad, bosspitsmuis en veldmuis. Ook kunnen hierbij enkele exemplaren worden gedood. De te verwachten beschermde soorten worden niet in hun voortbestaan bedreigd en vallen in de vrijstellingsregeling bij ruimtelijke ontwikkelingen van de provincie Overijssel. Voor deze soorten hoeft geen ontheffing te worden aangevraagd. Wel geldt voor deze soorten de zorgplicht van de Wet natuurbescherming.

Gebiedsbescherming

Voor onderhavig plangebied is de volgende wet- en regelgeving op het gebied van gebiedsbescherming relevant: de Wnb en de provinciale omgevingsvisie en -verordening.

WET NATUURBESCHERMING

In de Wnb is de bescherming van specifieke natuurgebieden geregeld. Het betreft de Natura 2000-gebieden, die een internationale bescherming genieten. Plannen en projecten met negatieve effecten op deze gebieden zijn vergunningsplichtig. Relevant daarbij is dat de Wnb een externe werking kent. Van externe werking is sprake als activiteiten buiten een Natura 2000-gebied van invloed zijn op de natuurwaarden in een Natura 2000-gebied.

NATUURNETWERK NEDERLAND

Het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen Ecologische Hoofdstructuur genoemd) is een samenhangend netwerk van bestaande en nog te ontwikkelen belangrijke natuurgebieden in Nederland en vormt de basis voor het nationale natuurbeleid. De begrenzing en ruimtelijke bescherming van het NNN is voor provincie Overijssel uitgewerkt in de Omgevingsvisie Overijssel en de bijbehorende Provinciale Omgevingsverordening Overijssel. Het NNN in Overijssel kent geen externe werking.

INVENTARISATIE

Het plangebied ligt niet in of grenst niet aan een beschermd gebied in het kader van de Wnb. Het dichtstbijzijnde beschermde gebied betreft het Natura 2000-gebied Wierdense veld op een afstand van circa 7 kilometer ten westen van het plangebied. Op circa 11 kilometer ten noorden van het plangebied liggen de Engbertsdijksvenen. De gronden van het plangebied zijn verder niet aangewezen als NNN in het kader van het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid. De dichtstbijzijnde NNN-gebieden liggen op ruim 2 kilometer ten oosten van het plangebied. Het betreft het landgoed Schultenwolde. Gezien de terreinomstandigheden en de ligging, heeft het plangebied geen belangrijke ecologische relaties met beschermde natuurgebieden.

TOETSING

Gezien de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en de aard van de ontwikkelingen kunnen negatieve effecten op beschermde natuurgebieden in het kader van de Wnb op voorhand worden uitgesloten.

De beoogde ontwikkelingen vinden plaats buiten het NNN. Negatieve effecten op het NNN naar aanleiding van de ontwikkelingen zijn dan ook niet aan de orde. De plannen zijn niet in strijd met de Provinciale Ruimtelijke Verordening 2016.

Conclusie

Op basis van de uitgevoerde ecologische inventarisatie is gezien de aangetroffen terreinomstandigheden en de aard van de ontwikkeling, behoudens huismus en vleermuizen, een voldoende beeld van de natuurwaarden ontstaan.

Uit de ecologische inventarisatie is naar voren gekomen dat behoudens huismus en vleermuizen, geen nesten of vaste verblijfplaatsen van jaarrond beschermde vogels of beschermde soorten van andere soortengroepen voorkomen of zijn te verwachten. Tevens is er geen sprake van een essentieel verlies van foerageergebied voor beschermde soorten. Bij de planning van de werkzaamheden moet wel rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels.

Nader onderzoek in het kader van de gebiedsbescherming (Wnb en het provinciaal ruimtelijk natuurbeleid) is niet noodzakelijk. Het aanvragen van een vergunning van de Wnb voor de beoogde activiteiten is niet nodig. Het plan is daarnaast op het punt van het NNN niet in strijd met de Provinciale Omgevingsverordening.

In het kader van de Wnb is nader onderzoek noodzakelijk ten aanzien van huismus en vleermuizen. Dit onderzoek kan zich beperken tot de hierboven beschreven schuren in het plangebied. Het onderzoek naar huismus en vleermuizen kan worden gecombineerd en bestaat uit minimaal 2 veldbezoeken in april/mei. Indien na deze twee bezoeken geen indicatie wordt gevonden voor nest- en verblijfplaatsen van vleermuizen en huismus, kan het onderzoek worden afgesloten (mei 2018). Indien er wel een indicatie voor mogelijke verblijfplaatsen van vleermuizen is, dient het onderzoek volgens het vleermuisprotocol te worden afgerond. Dit vervolgonderzoek bestaat uit 3 aanvullende veldbezoeken verspreid over de zomer van 2018. Na het laatste veldbezoek (september 2018) kan dan een mitigatieplan worden opgesteld en ontheffing worden aangevraagd.